

Фея в ведмежій барлозі

Шумів ліс, гудів вітер, столітні сосни плакали й стогнали... Стара чаклунка Метель кружляла в дикому танці. Дідко Мороз дивився на неї, плескав у долоні й вигукував із задоволеним виглядом, потираючи руки:

— Лихо! Ой, бабусю Метелице, лихо! А ліс шумів, і старі сосни плакали й стогнали. Навколо було темно, непривітно. Звіри повтікали до своїх барлогів, щоб пережити в них люту непогоду. Їм було весело, тепло й затишно. У всіх у них були родини, були добрі, лагідні дітки, були рідні.

У сірого Мишка не було нікого. Зовсім самотній на білому світі був сірий кошлатий Мишко. І жив він, як відлюдник, один-однісінький у самій глушині лісу, і ніхто ніколи до нього не заглядав.

Він був великий-превеликий і сильний-пресильний, такий великий і такий сильний, що всі його побратими-ведмеді здавалися слабкими крихітками порівняно з ним.

І всі звіри його боялися: і зайці, і лисиці, і вовки, і ведмеді. Так, навіть ведмеді боялися його, коли він ішов лісом, весь розкуйовджений, величезний і страшний, зі сяючими очима; і щойно він своєю незграбною, важкою ходою виходив із барлога, все тікало, звертаючи набік із його шляху.

А між тим він нікому не заподіяв зла і був страшний лише тому, що здичавів у самотності.

А самотнім він був давно. Давним-давно прийшов він у цей ліс із глухого, чорного бору й оселився тут, у чужому лісі, в новій, нашвидкуруч ним самим викопаній барлозі.

Люди забрали в нього ведмедицю-дружину й дітей-ведмежат, убили їх, а його самого поранили кулею. Ця куля міцно засіла в товстій ведмежій шкурі й нагадувала йому про те, що люди — його вороги, що вони зробили його нещасним на все життя. І сірий Мишко ненавидів людей, як тільки можна ненавидіти найлютіших ворогів. І звірів він ненавидів: пішов від них у ліс подалі й не хотів дружити з ними. Ще б пак! Адже вони були щасливі по-своєму, а йому, самотньому, ображеному й здичавілому, було боляче дивитися на чуже щастя.

У ті дні, коли кружляла метелиця й співав вітер, він почувався краще, і легше й веселіше ставало у нього на душі. Він залазив у свою барлогу, лизав лапу й

думав про те, які злі й жорстокі люди і як він ненавидить їх — він, великий, сірий, кошлатий ведмідь.

Шумів ліс, кружляла метелиця, і старі сосни рипіли.

Мишко лежав на своєму ліжку з моху й листя й чекав наближення ночі. Йому хотілося гарненько заснути, щоб забути й злобу, й ненависть, й тугу.

І раптом у напівтемряві його барлоги щось несподівано яскраво блиснуло. Якийсь рожевий клубочок перекинувся в повітрі й упав аж до самих ніг ведмедя.

Мишко нахилився, узяв у лапу рожевий клубочек і підніс його аж до самих очей, намагаючись роздивитися невідомий предмет.

Дивився Мишко, дивився — і брови його насупилися, очі спалахнули.

— Невже людська істота! — промовив він сердито. — Хоч і крихітна, маленька, а все-таки людська істота, людина. Так, так, ніщо інше, як людина.

Справді, те, що лежало бездиханне на його широкій кошлатій лапі, було дуже схоже на людину; тільки воно було заввишки з мізинець, не більше, й із променистими крильцями за спиною.

Воно здавалося мертвим, це маленьке людське створіння зі світними крильцями за спиною, з чарівним, хоч і посинілим від холоду личком.

Але ведмідь злобно дивився на маленьке створіння, не помічаючи, яке воно прекрасне. Йому хотілося знищити його, бо маленьке створіння було схоже на його ворога — людину.

Мишко вже заніс іншу лапу, щоб убити нею крихітку, як раптом зігріте гарячим ведмежим подихом маленьке створіння ожило, стрепенулося, розплющило оченята й заворушилося своїми променистими крильцями... І вся внутрішність барлоги одразу осяялася яскравим світлом, і дивні звуки, наче срібного дзвіночка, звуки, яких похмурий Мишко ніколи в житті не чув, наповнили всі куточки й закутки його житла. І здалося Мишку, що в його барлозі стало світло, як у перший день ясного травня, і що запахло в ній квітами, весняними запашними квітами старого лісу...

А дивне створіння з блискучими крильцями, розплющивши свої оченята, залилося дзвінком сміхом.

— О-о, який смішний, дивний ведмідь, — дзвеніло воно, — який великий, дикий ведмідь! Не думаєш же ти вбити мене? Ха, ха, ха, ха! Ось дурний, дурний

Мишко! Підняв свою кошлату лапу, ворочає своїми лютими очима й думає, що налякав цим маленьку фею.

— Хіба ти фея, а не людина? — здивувався ведмідь.

— Ну, звичайно, фея, дурнику! Люди великі й незграбні, а я мала й витончена, як квітка. Придивись-но до мене гарненько. Хіба бувають люди такі граційні, такі рухливі, як я? І потім, я не боюся смерті, як люди! Якщо ти вб'єш мене, я перетворюся на ту квітку, з якої я з'явилася, і нове життя усміхнеться мені. Метелики пурхатимуть навколо мене, бджоли стануть наспівувати свої мелодійні пісеньки, а срібний промінь місяця розповість мені такі чудові казки, яких ти, великий, сірий, незграбний ведмідь, напевно, не чув. Коли ж прийде осінь і квіти зав'януть, я знову перетворюся на фею, променисту, красиву, як зараз, і полечу на зиму в південні краї.

— Але як же тепер, у таку студінь, ти залишилася тут і ледве жива опинилася в моїй барлозі? — зацікавився ведмідь.

Фея засміялася ще веселіше.

— О, о, це моя маленька примха! — вигукнула вона весело. — Я хотіла побачити зиму, метелицю, хуртовину, я хотіла почути пісеньку вітру, щоб потім похвалитися всім побаченим перед моїми подругами! І я сховалася в дупло старої сосни, думаючи помилуватися звідти на все це. Та стало холодно, так холодно, що я залякла. Я звикла до тепла й світла, до радощів життя й аромату квітів. А тут ще старий дятел, господар дупла, вигнав мене зі свого житла. Дурний дятел зовсім не розуміє ввічливого поводження з такими гарненькими феями, як я. Вітер підхопив мене, хуртовина запаморочила мені голову і... і не знаю, як я опинилася в твоїй барлозі, на твоїй кошлатій лапі, сірий ведмідю.

— А ти не боїшся, що я з'їм тебе? — поцікавився знову Мишко.

— Ні, не боюся... Я найгарненьша фея, яка тільки може трапитися у вашому лісі, і тобі буде шкода з'їсти мене, — знову засміялося-задзвеніло дивне створіння. — І потім я розповідатиму тобі казки, і тобі буде веселіше зі мною, ніж самому. О, ти ще не знаєш, які казки вміє розповідати фея Ліана.

— Тебе звуть Ліана? — довідався ведмідь.

— Так, мене звуть Ліаною! Рожевий Травень, мій хрещений батько, дав мені це гарненьке ім'я. Що ж, ти все ще хочеш прогнати мене зі своєї барлоги? Чи ти хочеш з'їсти мене, дурний сірий ведмідю?

Ведмідь насупився й посилено засмоктав лапу. Йому було шкода розлучатися з дзвінким і ніжним, як срібний дзвіночок, сміхом, і з яскравим світлом у своїй барлозі, і з ароматом весняних квітів, який наповнив її з появою феї.

Але вона, ця маленька фея, була така схожа на людину, а він, Мишко, ненавидів людей і обіцяв помститися їм за те, що вони зробили його самотнім. Чи не помститися йому водночас і маленькій феї?

Поки Мишко думав про те, як йому бути, фея, не чекаючи, почала тихенько, пошепки, розповідати йому казку, таку казку, якої, напевно, не знав сам могутній зеленобородий господар лісу, лісовик.

А коли Ліана скінчила свою казку, суворий, похмурий вираз зійшов із морди ведмедя, складки на лобі розгладилися, і очі засяли привітним, м'яким світлом.

— Ти можеш залишитися в моїй барлозі! — дозволив він милостиво Ліані. — Тобі буде тут тепло, добре й затишно!

І Ліана залишилася.

«У мене була ведмедиця-дружина й троє ведмежат, лагідних і грайливих. Їх забрали злі люди, і я залишився самотнім, похмурим ведмедем. Звіри бояться мене. А Ліана не боїться. Вона довіряє мені. Вона сідає мені на чоло й смикає мене за вуха, вона торкається моїх гострих, величезних зубів своїми ніжними пальчиками, дме мені в очі, а коли я морщуся від цього, вона заливається дзвінким сміхом над моїми мимовільними гримасами. Вона не боїться мене, не цурається, вона звикла до мене й не хоче мені зла. Злі люди забрали в мене ведмедицю й трьох славних ведмежат, а доля за це подарувала мені Ліану. Буду піклуватися про Ліану за її доброту й лагідність до мене», — так міркував ведмідь, ступаючи лісом, а звіри з

збентежено дивилися йому вслід.

— Дивно, що сталося з нашим ведмедем-нелюдом. Він виглядає набагато привітнішим і добрішим! — говорила кумонька-лисиця молодому лісовому вовкові.

Той примружився вслід ведмедю й, виляючи хвостом, процідив крізь зуби:

— Не дивуйтеся. Якби у вашій норі стало так світло, затишно й прекрасно, як у нього в барлозі, ви б теж змінилися, як він.

Фея Ліана цілковито перетворила сувору, непривітну барліг Мишка.

Разом із яскравим світлом своїх крилець, разом із ароматом квітів і журчанням казок вона внесла веселощі, життя, сердечність і радість у куток бідного самотнього ведмедя.

І Мишко за це платив беззаперечною відданістю й вірною службою маленькій феї.

Він усіляко намагався догодити їй найменшим примхам, вгадати кожне її бажання.

А бажань і примх у феї Ліани було чимало.

Одного разу їй захотілося мати ту квітку троянди, яку вона колись бачила у вікні сусіднього з лісом села.

Мишко подався в село й викрав квітку, ризикуючи власною шкурою. Та виявилося, рослина являла собою лише жалюгідне стебельце з листям, а самої квітки вже не було на ньому. Троянда давно відцвіла.

Ліана затупотіла ніжками з досади й заспокоїлася лише тоді, коли Мишко замість троянди зробив їй крихітну колісницю з соснової хвої, запряг у неї білку, спійману ним у лісі, і Ліана могла їздити у своєму новому екіпажі по всій барлозі.

Та найцікавіше було те, що фея Ліана навчила танцювати похмурого, сірого Мишка.

Коли їй набридало розповідати казки чи кружляти по барлозі зі своєю білкою, вона змушувала співати цвіркунів у кутку їхнього житла й наказувала Мишкові танцювати одну з тих незграбних смішних танців, які вміють виконувати лише ведмеді.

І Мишко танцював, аби тільки догодити своїй маленькій гості. А коли він втомлювався й піт градом котилася з його важкої шкури, Ліана злітала йому на голову й махала над ним своїми легкими крильцями, і ведмедю від цього ставало прохолодно й легко. Так весело й добре минав час у ведмежій барлозі. Сірий ведмідь давно забув своє горе. Він міцно покохав Ліану й, не вагаючись, віддав би за неї життя.

Настала весна. Сніг у лісі розтанув. Потекли швидкі струмочки в западинах. Білий підсніжник самотньо визирнув із зеленої трави.

Мишко побачив підсніжник, зірвав його й приніс Ліані. Весела фея при вигляді першої весняної квітки раптом зблідла й стала сама біліша за

принесений підсніжник. В оченятах Ліани відбилася безвихідна сумність. Вона склала свої крильця й вся опустилася й потемніла.

— Що з тобою, Ліано? — злякано нахилився до неї ведмідь.

— Ах, нічого, нічого... — промовила вона таким голосом, від якого болісно завмерло ведмеже серце.

Та розпитувати про її горе він не наважився, бо боявся ще більше схвилювати маленьку фею.

Минув ще місяць, і лісова галявина строкатіла квітами. Красень Май визирнув зі своєї ошатної колиски й привітав зі святом природу. Йому відповів жайворонок мелодійним і дзвінким трелюванням. Це трелювання досягло слуху Ліани. Вона затремтіла й забилася від ніжних звуків пташиної пісні. Очі її широко розкрилися, в них з'явилися сльози.

Ведмідь побачив ці сльози й промовив з почуттям:

— Люди, чув я, плачуть багато й сильно, але феї — ніколи. Лише велике горе може викликати сльози на веселих оченятах феї. У тебе, певно, є якесь горе. Ти хочеш на волю, Ліано, до таких же веселих, маленьких фей, як і ти!

Та фея заплакала ще дужче, почувши ці слова.

— Ні, ні, я не піду від тебе! Ліані шкода залишити тебе знову самотнім, — говорила вона. — Ти сумуватимеш без мене, бо я встигла своїми казками, своєю веселою балачкою й сміхом змусити тебе забути твоє горе. Ні, я не піду від тебе, я не хочу бути невдячною: ти дав мені притулок у своєму житлі, коли мені нікуди було подітися, ти врятував мене від холоднечі й смерті... Ні, ні, я не залишу тебе! Будь спокійний, мій Друже! Серце Мишка забилося радісно й тепло. Він зрозумів, що не все у світі несправедливе й жорстоке. І він ще міцніше покохав свого друга — маленьку фею за її слова.

Усе пішло по-старому, тільки Ліана більше не визирала з ведмежої барлоги й щохвилі затуляла свої маленькі вушка, щоб не чути трелей жайворонка, що заливався в лісі.

І раптом одного дня, коли ведмідь дрімав на свіжому моховому ложі, а Ліана, сидючи коло його вуха, нашепувала йому свої чарівні казки, у барліг упурхнув гарненький блакитний метелик. На спині метелика сиділа чудова маленька фея, як дві краплі води схожа на Ліану.

— Привіт тобі! Привіт тобі! — залепетала вона, кидаючись в обійми Ліані. — Нарешті я знайшла тебе, сестро! Я шукала тебе по всьому лісу, щоб

повідомити тобі приємну новину. Завтра, у перший молодик, ми, лісові феї, святкуватимемо обрання нашої королеви. Кожна з нас розповість те, що бачила цікавого за цю зиму. І та, чия розповідь буде найкращою, стане нашою володаркою. Я прилетіла сповістити тебе про це сюди, бо лісова миша сказала мені, що тебе можна знайти у ведмежій барлозі. Гляди, не забудь прилетіти завтра на наше торжество.

І, продзвенівши все це своїм дзвіночком-голоском, фея-гостя знову помчала на спині свого візника — метелика.

Мишко поглянув на Ліану. Вона лежала, вся згорбившись, у самому дальньому куточку барлоги. Її очі, широко розплющені, виражали таку безвихідну тугу, що ведмідь не витримав і промовив глухим, убивчим голосом:

— Іди, Ліано! Іди назад у своє травневе царство зелені, пісень і квітів! Ти з'явишся серед веселих маленьких фей, розповіси їм про дружбу й відданість суворого самотнього ведмеда, і вони оберуть тебе своєю королевою, бо твоя казка буде найцікавішою з-поміж усіх. Прощай, Ліано, лети у своє царство! Феї мають бути вільними, мають жити й радіти серед квітів, і не місце їм у темній і душній звіриній барлозі. І з цими словами він самотньо поник своєю кошлатою головою.

Ліана стрепенулася. Їй було нескінченно шкода залишити доброго, славного Мишка, якого вона встигла привчити до себе й якого змусила забути свою самотність; але водночас її нестримно тягнуло в царство маленьких фей, зелені, квітів, у царство веселощів і радості, звідки вона прийшла. Недовго вагалася маленька, рожева фея. Кинула вона останній погляд на ведмеда, кивнула йому гарненькою голівкою й, розправивши блискучі крильця, ніжно продзвеніла йому на вушко свій прощальний привіт. А потім, з болем у серці, але зі свідомістю поверненої свободи, полетіла, як швидка пташка, з ведмежої барлоги.

Вона примчалася зі швидкістю блискавки на посріблену місячним сяйвом квітучу галявину саме в ту хвилину, коли під звуки солов'їної пісні одна з фей, сидячи на троні майбутньої королеви, завершила свою казку.

Навколо трону королеви, на чашечках нічних фіалок, сиділи крихітні феї й аплодували оповідачці.

— Її казка краща за всі інші! — дзвеніли вони своїми дзвіночками-голосами. — І чарівна оповідачка має бути нашою королевою.

Та тут з'явилася Ліана й, опустившись на квітку дикої левкої, розповіла їм правду-бувальщину про те, як злий, страшний, похмурий, дикий ведмідь став

добрим і лагідним відтоді, як у його барлозі з'явилася крихітна фея, і як він покохав фею, як турбувався про неї й як йому не хотілося розлучатися з нею. А наприкінці вона розповіла й про те, як самій феї шкода було залишити самотнього Мишка з розбитим серцем...

Ця казка була така добра, що навіть соловей затих, прислухаючись до гарної оповіді.

І маленькі ельфи плакали, слухаючи казку Ліани, плакали, слухаючи казку про розбите ведмеже серце.

І коли вона закінчила, квіти й феї, солов'ї й нічні метелики аплодували їй.

І всі в один голос обрали її королевою. Світлячки засвітилися в траві й освітили картину нічного травневого свята. Ліану посадили на трон, і численна почта повітряних маленьких фей старалася випередити кожне бажання нової королеви.

Та королева сумно дивилася на всіх своїми гарними оченятами.

Їй уявлялася далека, темна барліг, непримітне ложе зі старого листя й моху й самотній, бідний, сумний ведмідь, що думає з

тугою за нею — королевою...